

Rere les línies

daniel.cassany@upf.edu

www.upf.edu/dtf/personal/danielcass/index.htm

<http://www.upf.edu/dtf/recerca/grups/graell/LC/index.htm>

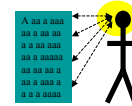
Enfocaments

Lingüístic

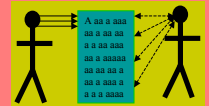
lectura
redacció

Psicolingüístic

comprensió
composició

Sociocultural /
sociolingüístic

pràctiques discursives
gènere professional

Conceptes

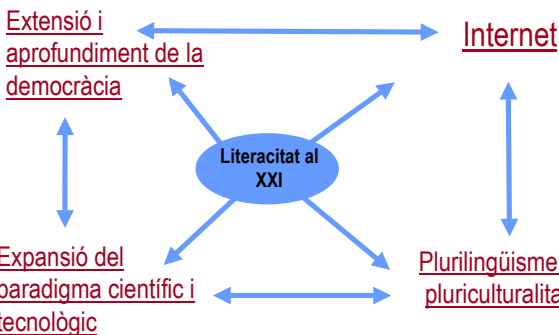
- **Codi escrit:** normes, unitats, convencions.
- **Gèneres discursius:** contingut, forma, estil.
- **Rols d'autor i lector:** funció, propòsit, cortesia.
- **Organització social:** contextos, disciplines, grups, processos socials.
- **Identitats:** individus, col·lectius, institucions.
- **Valors, representacions:** prestigi, rebuig, prejudicis.
- **Formes de pensament:** objectivitat, raonament científic, planificació.

Literacitat

3. Fundamentos

Llegir avui

Literacitat crítica: exemples

- (1) *No a la guerra / Per la pau* [15-2-2004]
- (2) *Les accions des de l'aire [air strike] sobre Kabul han provocat danys colaterals.* [CNN, EUA]
- (3) *Els bombardejos sobre Kabul han provocat víctimes civils.* [Al Jazeera, Qatar]
- (4) *Per què les dones parlen diferent dels homes* [El Mundo, titular, 11-5-03]
- (5) *L'ideal de la democràcia va sorgir...*
- (6) *La utopia de la democràcia va sorgir...*

Literacitat crítica: exemples

Rere les línies

UAB, 3-5-06

7

Literacitat crítica: exemples

Rere les línies

UAB, 3-5-06

8

6. Ejemplos 2

- Anàlisi de llibres de text de història (Atienza):

Bajo el impulso del precepto de la guerra santa, que **obligaba** a los musulmanes a combatir **por su propia religión, los árabes** llevaron a cabo unas conquistas muy rápidas después de la muerte de Mahoma.

Primero **se apoderaron** de las tierras más próximas (Palestina, Siria y Egipto) y, por tanto, unas ciudades antiguas y famosas, como Damasco y Jerusalén, **cayeron** bajo su poder" [CCSS7:86].

Se denominaban cruzados los guerreros cristianos que **iban a luchar** contra el Islam para **recuperar** la Tierra Santa.

Gracias a la labor de los monjes (evangelización), hacia el siglo X la mayoría de los habitantes de Europa eran cristianos. [CCSS8:106].

Rere les línies

UAB, 3-5-06

9

Tècniques per llegir críticament

- **Identificar el món de l'autor:** ideologia, posicionament, referents, les citacions i les veus callades, posicionament respecte a elements conflictius.
- **Descriure el gènere:** trets, estil, apropiació personal de la tradició.
- **Construir i negociar la recepció:** elaborar una posició personal, distingir les diverses interpretacions de la comunitat, prendre consciència dels objectius personals de lectura.

Rere les línies

UAB, 3-5-06

10

Model didàctic 1

- Peter Freebody i Alan Luke (Austràlia):

Recursos del codi Com funciona el text?, amb quines estructures, unitats, components?	Recursos del significat Com es construeix el significat?, quants n'hi ha?, com es connecten les idees entre si?
Recursos pragmàtics Com s'utilitza el text aquí i ara?, quines relacions hi ha entre l'ús i la construcció?	Recursos crítics Qui escriu i llegeix el text?, què pretén que jo faci?, quines veus i estereotips usa?

Rere les línies

UAB, 3-5-06

11

Model didàctic 2

Rols / grups de pràctiques per al lector en una cultura postmoderna, basada en el text:

Processador (breaker) del codi <i>Competència del codi</i>	Constructor de significats <i>Competència semàntica</i>
Usuari del text: <i>Competència pragmàtica</i>	Crític o analista del text: <i>Competència crítica</i>

Rere les línies

UAB, 3-5-06

12

gencat
Departament de Salut

Accés: [inici](#) | [contacte](#) | [accessibilitat](#) | [subscripció](#) **UAB** | [Ajuda](#) | [Avaluació](#)

Departament: **CIUTADANIA** | **Professionals** | **Salut** | **UAB**

Acció: **INICIAR**

Acció: **INICIAR**

Acció: **Enviar pàgina**

Titulació
Guia de salut per a joves

3 **TIPUS DE DROGUES**

La millor manera de classificar les drogues és pel seu efecte sobre el sistema nerviós. Tot i que sovint s'agrupen segons el tipus de droga, les drogues dures i les drogues d'acció ràpida són classificacions artificials que no tenen a veure amb el tipus de droga. El que importa és el tipus de droga i el seu efecte sobre el sistema nerviós. Les drogues dures són les que tenen un efecte més durador i les drogues d'acció ràpida són les que tenen un efecte més ràpid. Les drogues dures són les que tenen un efecte més durador i les drogues d'acció ràpida són les que tenen un efecte més ràpid.

Tot agafar drogues és arribar a un punt on el sistema nerviós ja no pot funcionar normalment. Aquesta és la causa de molts dels problemes que es poden presentar quan s'usen drogues. Aquesta és la causa de molts dels problemes que es poden presentar quan s'usen drogues.

Quan s'usen drogues es corre el risc de provocar altres problemes que no poden mantenir a l'igual temps, és a dir, que no poden ser compatibles.

En tots els casos, cal prendre les mesures necessàries per evitar els problemes que es poden presentar quan s'usen drogues. És important prendre les mesures necessàries per evitar els problemes que es poden presentar quan s'usen drogues.

També cal tenir en compte que moltes drogues no són compatibles amb el consum d'alcohol. És important prendre les mesures necessàries per evitar els problemes que es poden presentar quan s'usen drogues.

El consum d'algunes drogues com els opioïdes (heroïna, fentanil, etc.) provoca una disminució de les funcions vitals, com ara la respiració, la freqüència cardíaca i la pressió arterial. És important prendre les mesures necessàries per evitar els problemes que es poden presentar quan s'usen drogues.

El consum d'algunes drogues com els opioïdes (heroïna, fentanil, etc.) provoca una disminució de les funcions vitals, com ara la respiració, la freqüència cardíaca i la pressió arterial. És important prendre les mesures necessàries per evitar els problemes que es poden presentar quan s'usen drogues.

Rere les línies **UAB, 3-5-06** **19**

La literacitat electrònica

- Els components de la literacitat electrònica:
 1. **Comunicació.** Sistemes, regles i processos de la interacció amb CMO: gèneres, cortesia, registre, rols, funcions, etc.
 2. **Construcció.** Elaboració de discursos hipertextuals, multimèdia i amb coautoria.
 3. **Investigació.** Navegació per la xarxa: formulació d'objectius, ús de mots clau, cerques, buscadors, hipertexts, avaluació crítica, etc.
- L'ensenyament de la literacitat avui no pot oblidar, negar o prescindir d'aquestes formes.

Rere les línies **UAB, 3-5-06** **20**

El plurilingüisme: la multiliteracitat

- La normalitat és el plurilingüisme.
- Llegim i escrivim textos de diverses cultures (traduccions) i fins i tot en diverses llengües.
- Europa: llengua materna + dues llengües estrangeres (receptives).
- Cada comunitat té les seves pràctiques discursives particulars: la retòrica contrastiva.
- Gèneres discursius, rols, funcions i estils són diferents en cada cultura: malentesos i xocs interculturals.
- **La literacitat plurilingüe o la multiliteracitat és un graó més de l'educació lingüística.**

Rere les línies **UAB, 3-5-06** **21**

Exemples

1. *Avui d'hora la meva família m'ha preparat un dinar esplèndid.*
2. *Vaig pujar a l'autobús. El conductor no tenia canvi. Una dona, amablement, va donar-me 15 cèntims.*
3. *Vaig entrar a la botiga. El dependent em van servir una Coca-Cola. Vaig oferir 100 € per un braçalet. Es va posar a riure.*

Rere les línies **UAB, 3-5-06** **22**

Exemples

Vols participar en un estudi de salut amb joves que consumeixen coca? Si vols col·laborar realitzant una entrevista totalment confidencial, pots trucar-nos al **618914105**. Rebràs una remuneració econòmica de 20 €.

Cercam VOLUNTARIS PER NO TUDAR AQUESTA AIGUA

Rere les línies **UAB, 3-5-06** **23**

Ciència i tècnica: la literacitat interdisciplinària

- El pensament científic colonitza la cultura tradicional (hàbits, creences, etc.).
- La ciència avança en àmbits especialitzats i es construeix amb un llenguatge molt especialitzat.
- La comprensió de la ciència crea dificultats.
- Ciència + democràcia = divulgació de la ciència (*public understanding of science*).
- **La literacitat interdisciplinària és un altre graó de l'educació lingüística.**

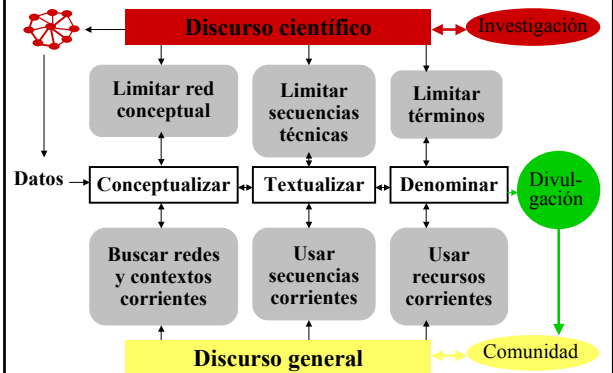
(1) *Entusiasme caut amb l'arribada de fàrmacs nous que eradiquen tumors en ratolins* [New York Times, 3-5-98].

Rere les línies **UAB, 3-5-06** **24**

Ciència: exemples

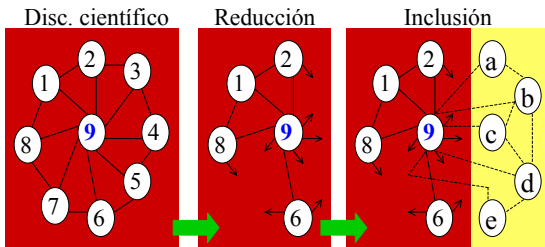
- (2) Científicos coreanos logran clonar embriones humanos con fines médicos. El experimento abre camino hacia la curación de la diabetes o el Parkinson. [*El País*, portada, 13-2-04].
- (3) Por clonación, obtienen por primera vez en el mundo células madre para curar. Obtuvieron células capaces de formar músculos, huesos, tejidos y neuronas. Podrán reemplazar células dañadas por el Alzheimer, el Parkinson, la artritis o la diabetes. [*Clarín*, Argentina, versió digital, 13-2-04]
- (4) Obtienen células madres; el anuncio, en Corea del Sur. Clonan embriones humanos; entra el mundo en debate. Autores de la investigación afirman que el objetivo es terapéutico. Es el primer paso a la duplicación de bebés, advierten opositores. [*La Jornada*, Mèxic, portada, 13-2-04]

La recontextualización

Reelaboración conceptual

El conocimiento se representa como nodo o red de conceptos:

3.2. Conceptualizar: ejemplo

(2a) Divulgación:

Hay varios tipos de meningitis [...] Entre las bacterianas está la meningocócica, que es contagiosa, y se presenta a su vez de dos maneras: una es fulminante, y la otra más corriente, tiene los síntomas descritos, y es de buena recuperación. (ABC, 20/2/97)

(2b) Ciencia:

Bacterial:

- *Haemophilus influenza* tipo b (Hib);
- *Neisseria meningitidis* o meningocócica; grupos A, B, C, Y, W-135)
- *Streptococcus pneumoniae* o pneumocócica;
- Otras: tuberculosis, leptospirosis, Lyme.

Viral: herpes, paperas, HIV, encefalitis, etc.

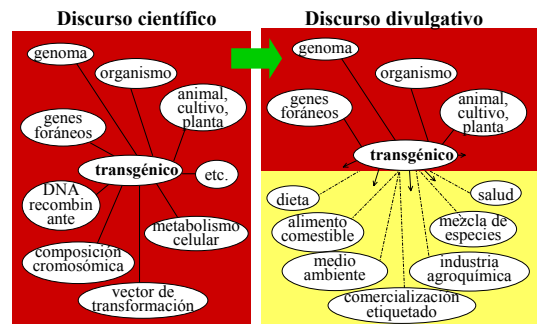
Fúngica: *Cryptococcus neoformans* (sida).

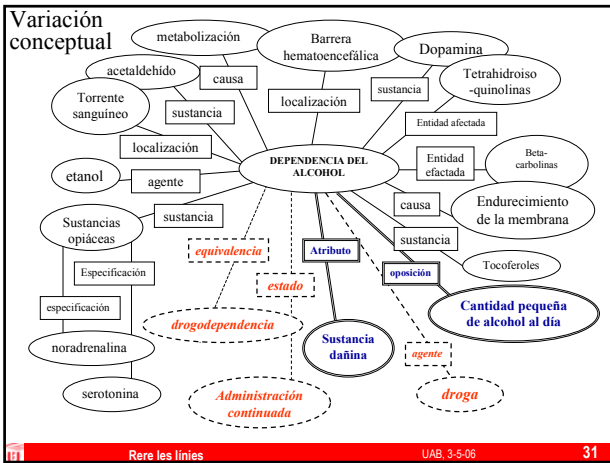
3.3. Conceptualizar: más ejemplos

(3) Introducen en la planta nuevos genes que ordenan la síntesis de determinadas sustancias que producen [...] (*El Mundo*, 1998).

- (5) El experimento consistió en tomar una 1 célula de la ubre de una oveja y, tras una 2 preparación en laboratorio, unirla a un 3 huevo no fertilizado, es decir, un óvulo, para implantarlo en una tercera oveja que 4 desarrollará el embarazo. (*La Vanguardia*, 24/2/1997: 24)

3.4. Conceptualizar: nodo completo

- ## Propostes didàctiques 1
- Condicions per fomentar la literacitat:
 1. Llegir i escriure *textos autèntics*.
 2. Atendre els *contextos de producció i de recepció*.
 3. Llegir és un verb transitiu: *gènere i comunitat discursiva*.
 4. Posar èmfasi en la *interpretació del text* (el significat).
 5. Posar èmfasi en la *negociació de significat* entre autor i lector i entre lectors.
 6. Posar èmfasi en el procés de construcció de significat: usar *la parla com a eina de construcció* de la interpretació.
- 32

daniel.cassany@upf.edu

www.upf.edu/dtf/personal/danielcass/index.htm

<http://www.upf.edu/dtf/recerca/grups/graell/LC/index.htm>

33